Kerstavond: Een bijzonder mensenkind ben je

24 december 2019

Voorgangers Henk Baars (overweging) en Heleen Goddijn

Inleiding op het thema

Proberen de geur van zalf en talkpoeder te negeren en zonder hoestbui de eerste kleurige muisjes door te slikken. Staan bij een wieg met tegenstrijdige gevoelens. Hoe zal dit kind? Ziet hij/zij iets wat ik niet zie? De gedachte dat het met dit leven niet afgelopen is, is een van de belangrijkste inzichten van het geloof. Maar hoe? Lijkt het er niet op dat de dictatuur van het geld juist daar voet aan de grond krijgt waar dit geloof tanend is. Integraal management, efficiency, rationalisatie, profielverscherping; het zijn de ideologische voorwendsels waarmee de angst voor de dood beheerst wordt en onze wereld klein en overzichtelijk wordt gehouden. Het beste is nog niet goed genoeg en we mogen onder geen beding mislukken. Opnieuw worden geboren is misschien wel leren zien dat we hier op aarde leven in een toestand van zwangerschap. Iets is in verwachting van ons en misschien wel iemand, wie zal het zeggen? We scheppen de moed om steeds nieuwe cirkels te betreden en buigen voor de grootsheid van het leven dat maar geboren blijft worden.

Een bijzondere geboorte….

De geboorte van je eerste kind is altijd bijzonder. Al is het maar omdat je niet alleen een kind krijgt maar zelf ook moeder of vader wordt. Toch was de geboorte van mijn eerste kind wel heel bijzonder.

Ik was 7 maanden zwanger en nog helemaal niet bezig met de bevalling. Dat duurde immers nog een hele tijd. En toch liep het anders. Twee maanden eerder dan verwacht reden we op een vroege ochtend, terwijl iedereen nog sliep, naar het ziekenhuis. Ik was jong, naïef en het was mijn eerste kindje. Wat wist ik ervan? Helemaal niets. Maar ik was ook niet in paniek. Ergens voelde ik dat het goed zou komen. De artsen probeerden de bevalling nog een paar dagen uit te stellen door middel van infusen en medicijnen, maar op de avond van 9 september was het onvermijdelijk. Mijn kindje zou geboren worden en geen arts kon dat nog langer tegenhouden.

Om iets over half 12 was onze zoon er. Onze eerstgeborene. Hij was maar een ienieminie-mensje en woog minder dan 2 pakken suiker, zijn armpjes zo dik als een vinger. Maar hij was perfect. Na een paar seconden bij mij te hebben gelegen moest hij direct de couveuse in en na een half uurtje werd hij met de ambulance naar het kinderziekenhuis gebracht. Jan ging er met zijn eigen auto achteraan en ik bleef achter in het ziekenhuis. Een verpleegkundige had snel nog even een polaroid foto gemaakt, zodat ik toch nog een beetje mijn kindje bij me had. ‘Ga maar lekker een beetje slapen’, werd me gezegd. Dat lukte natuurlijk niet maar dat was niet erg. Ik heb de hele nacht vanuit mijn bed afwisselend naar het fotootje en naar buiten gekeken. Naar de auto’s die langsreden zonder te weten wat hierbinnen gebeurd was. Naar de zwarte lucht en naar de sterren. En vervolgens weer naar mijn kindje op de foto. Ik was moeder.

Dit was in 1997, nu 22 jaar geleden. Met vallen en opstaan is hij groot geworden. Tegenwoordig studeert hij en speelt hij niet onverdienstelijk klarinet. Misschien kennen jullie hem wel.

Marieke Hulsbergen

Het kerstverhaal is niet beschikbaar (misschien wordt het later ingevoegd)

Overweging

Geboren worden, baren, birth en bear hebben dezelfde oorsprong: dragen. Wat/wie met zorg en liefde gedragen is, wordt echter op een gegeven moment losgelaten en uitgestoten. Vanuit de geborgenheid van de moederschoot deze vrije val maken, is een adembenemende overgang, met een levensgroot risico. Niet alleen voor de boreling, ook voor de moeder, ook in Nederland. Zo schrijft dr. Inge Boesveld in een recent artikel. Steeds meer komt het voor dat er niet zomaar een ziekenhuis ter beschikking is voor een spoedopname als de bevalling niet goed verloopt. Geen plaats in de herberg. Hoe goed de zorg ook is als je hem eenmaal krijgt, je moet dan nog maar in een ziekenhuis terecht zien te komen. Dat kan een valse start opleveren vooral voor kwetsbare zwangeren. En dat is toch veel vaker het geval dan je denkt. Maria dat tienermeisje van 16 jaar mag met recht een kwetsbare zwangere genoemd worden. Vrouwen in armoede hebben 30 tot 60 % meer kans om een valse start te maken gezien de medische risico's.

Maar wat is kwetsbaarheid, die je als vrouw en partner helemaal voor lief zou willen nemen, als je niet in staat blijkt een kind te kunnen krijgen. Een drama dat heel je leven kan bepalen en berusting daarin komt maar langzaam en de wond is zo weer open. En soms loopt het leven zo, maar dan nog.

Tegelijkertijd is geboorte ook een symbool van vrij worden. Na 9 maanden opgesloten te zijn geweest, wordt een weg afgelegd van de duisternis naar het licht. Met de eerste ademtocht krijg je de lucht van de grote wereld binnen en je kan nooit meer zonder. En ook als valse starter kun je nog een hele belangrijke influencer worden om het maar eens modern te zeggen. Kijk naar Jezus. Nergens om gevraagd overkomt hem hetzelfde als jij, het vermogen om te beginnen wordt je gratis geschonken, maar ook opgedragen. Tussen gave en opgave gaapt de afgrond van de vrijheid. Hoe vul ik mijn leven in Godsnaam in? Kom met die vraag maar eens in het reine.

Geboren worden is niet alleen een biologische gebeurtenis aan het begin van een levensloop. Je kunt ook opnieuw geboren worden en (een beetje ongebruikelijk) lezen we na deze overweging het verhaal van het gesprek van Nikodemus en Jezus. We worden uitgenodigd om opnieuw geboren te worden. Tja, wat is dat voor zweverigheid, maar het is wat anders. Twee rabbi's die in de nacht met elkaar het gesprek aangaan wat er in de joodse spiritualiteit nu het belangrijkste is. s 'Nachts, niet omdat dat hoge lid van het Sanhedrin niet gezien wil worden, maar omdat men elkaar toentertijd aanspoorde om vooral gedurende de nacht de Thora te bestuderen. Denk nog maar even aan het kerkasiel dat hier plaatsvond en velen van ons intensive ervaringen hebben overgehouden aan de vieringen tijdens de nacht. Nikodemus vraagt ; 'Hoe kan iemand geboren worden als hij al oud is'? De hele tekst draait om de betekenis van Jezus uitspraak: 'als iemand niet opnieuw/van bovenaf geboren wordt, zal hij het koninkrijk van God niet zien 'even later verbreed tot als iemand niet geboren wordt 'uit water en geestkracht'. In bijbelse taal, zij die opnieuw geboren worden hebben geleerd zoals in de Titusbrief staat 'om af te zien van goddeloze en wereldse begeerten, en om bezonnen, rechtvaardig en vroom in deze wereld te leven' (Titus 2:12). Dat is uit God geboren worden, geest is dan geestkracht, de kracht die je kunt ervaren van dit geheim. De adem Gods, de Roeach Adonai, het Griekse pneuma en het Latijnse spiritus. Geen hoger wezen, maar een kracht en een beweging die je ervaart als een gedrevenheid of bewogenheid die je bezielt, inspireert en voortstuwt. Luister dadelijk maar naar de tekst van Johannes ze beschrijft het precies. "de windkracht waait waarheen zij wil; je hoort wel haar geluid, maar je weet niet waar ze vandaan komt en waar ze heen gaat. Zo is het met ieder die geboren wordt uit geestkracht".

In ons leven gaat het dan dikwijls om veranderen en we weten, diepgaand veranderen kost veel moeite en tijd. Je belt bij wijze van spreken met een psychiater, hulpverlener of pastor en vindt dat er iets moet veranderen en je bent gemotiveerd. Maar diepgaand veranderen is onherroepelijk de ervaring opdoen hoe moeilijk, moeizaam, ja zelfs beangstigend en bedreigend zo'n veranderingsproces is. Het is op dat punt komen dat je wilde er nooit aan begonnen te zijn, dat je zou willen afhaken of het nut er niet meer van inziet. Zoveel verschillende soorten mensen zoveel verschillende levensomstandigheden in eindeloze variëteit en intensiteit. Gezinssamenstelling, karakter, levensloop, ziekten, verwaarlozingen, mishandelingen, rouw, teleurstellingen, pech , tegenslagen, hoogtepunten. En is gemakkelijker dat een

kameel door een oog van een naald gaat dan jij enz. Over dat soort dingen gaat het. Nikodemus, dat zullen we zo merken, begrijpt er niets van. Tja het is maar net het eerste therapeutische gesprek dat hij voert. Maar het boeiende is, dat hij niet echt afhaakt. Nikodemus komt nog een paar keer terug in de Evangelische teksten en blijft een leerling van Jezus. Beetje geheim vanwege zijn hoge Sanhedrinpositie, maar toch.

En wij? Daar staan we dan met het kind in onze armen en net op het moment dat onze harten vervuld raken van mooie en romantische gevoelens, barst een krijsen los dat uit een andere wereld lijkt te komen. Gauw geef je het kind terug aan de moeder. We zijn nog niet vertrouwd genoeg om troost te bieden. Het kind kan nog geen 20 cm om zich heen kijken, maar het voelt en kijkt veel verder en is op dat moment het koninkrijk op aarde. Het ademt in mij. Ik leef.

(Henk Baars)